

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

İSLAM DÜŞÜNÇESİNDE TASAVVUFİ YORUMLAR

Tasavvuf: İslam'ı, kulluğun gerektirdiği şekilde ahlak esasları ve nefis terbiyesi üzerinde yoğunlaşarak yaşama biçimi olarak tanımlanır. Tasavvufu kalbe yalnızca Allah (c.c.) sevgisini yerleştirmek ve nefsi kötü duygulardan arındırma olarak tanımlayan mutasavvıflar da vardır.

Tasavvuf: İslam'ı, kulluğun gerektirdiği şekilde ahlak esasları ve nefis terbiyesi üzerinde yoğunlaşarak yaşama biçimi olarak tanımlanır. Tasavvufu kalbe yalnızca Allah (c.c.) sevgisini yerleştirmek ve nefsi kötü duygulardan arındırma olarak tanımlayan mutasavvıflar da vardır.

Tasavvuf: İslam'ı, kulluğun gerektirdiği şekilde ahlak esasları ve nefis terbiyesi üzerinde yoğunlaşarak yaşama biçimi olarak tanımlanır. Tasavvufu kalbe yalnızca Allah (c.c.) sevgisini yerleştirmek ve nefsi kötü duygulardan arındırma olarak tanımlayan mutasavvıflar da vardır.

Züht: Ahirete yönelmek için dünyadan el etek çekmek. Elde mevcut olsa bile gönülde mal mülk sevgisine yer vermemek.

Fakr: Dervişlik, salikin hiçbir şeye sahip olmadığının şuurunda olması, her şeyin gerçek malik ve sahibinin Allah (c.c.) olduğunu idrak etmesi.

Halvet: Uzlet, inziva, yalnızlık, tek başına yaşamak topluma karışmamak.

Sufi: Mutasavvıf, derviş, eren gibi anlamlara gelir.

İhsan: Allah'a (c.c.), O'nu görüyormuş gibi ibadet etmektir.

İhlas: Samimiyet, içtenlik, tutum ve davranışlarınızda sadece Allah'ın rızasını gözetmek, sözün öze uymasındır.

Zikir: Anmak, hatırlamak. Allah (c.c.) kelimesini veya "lailahe illallah" cümlesini söylemek ve tekrarlamaktır. İrfan: Marifet, keşf, ilham, sevgi, manevi ve ruhi tecrübe ile elde edilen bilgi, tecrübi bilgidir.

Zahid: Dünyadan yüz çevirip, dinin emirlerine titizlikle riayet eden, takva sahibi ve mala, mülke değer vermeyen kişi.

Tezkiye: Temizlenme. Nefsi manevi kirlerden arındırma, kusurlardan arıtıp temiz duruma getirme.

Seyr-u Sülûk: Bir tarikata girme, intisap etme ve o tarikatın gereklerini yerine getirerek manevi bakımdan yol alma.

Mâsîva: Allah'ın (c.c.) zatı dışındaki bütün varlıklar. İnsanı Allah'tan (c.c.) uzaklaştıran her şey. **Marifet:** Bilgi. Varlıkların hakikatini ve ilahi sırları tefekkür ve ilham yoluyla kavrama, gerçeği bilme.

TASAVVUFİ DÜŞÜNÇENİN OLUŞUMU

Züht Dönemi: Hz. Peygamber, sahabe ve onlardan sonra gelenleri içine alan, tasavvuf kavramının ortaya çıktığı hicri 2. asra kadar olan dönemi kapsar.

Tasavvufta züht, ahirete yönelmek, dünyaya dalmamak, elde mevcut bulunsa bile gönülde mal ve mülk sevgisine yer vermemek gibi anlamlara gelir demektir. Züht, dünyayı terk edip çalışmayı bırakmak değil, lezzet verici şeyleri azaltmak, onlara dalmamak olarak yorumlanır.

Tasavvuf Dönemi: Tasavvuf tarihçileri, sufi ve tasavvuf kavramlarının kullanılmaya ve ilk sufi adlarının duyulmaya başlandığı bu döneme "Tasavvuf Dönemi" adını vermektedirler. Hicri 2. asrın sonundan, tarikatların kurumsallaştığı döneme kadar olan yaklaşık dört asırlık zaman dilimini kapsar.

Tarikat Dönemi: Hicri 6. asırdan itibaren tarikatların kurumsallaştığı ve sosyal hayatın bir parçası haline geldiği dönemdir. Bu dönem, İbn Arabi, Mevlana gibi büyük temsilcilerin yetiştiği şiir ve edebiyatta tasavvufla ilgili önemli eserlerin verildiği dönemdir.

Tasavvufi düşüncenin dönemleri ve öne çıkan şahsiyetler

ZÜHT DÖNEMİ TASAVVUF DÖNEMİ TARİKAT DÖNEMİ

» Hasan Basrî » Zünnun-i Mısırî » Abdulkâdir Geylânî

» Rabia el-Adeviyye » Beyazıt Bestamî » Ahmet Yesevî

» İmam Gazâlî » Ahmet Rıfâî

» Cüneyd Bağdâdî » Muhyiddin Arabî

» Mevlana

KÜLTÜRÜMÜZDE ETKİN OLAN TASAVVUFİ YORUMLAR

Yesevilik: Hoca Ahmet Yesevi'nin görüş ve düşünceleri çerçevesinde oluşmuş tasavvufi bir akımdır. Ahmet Yesevi, Batı Türkistan'da bulunan Yesi şehrinin Sayram kasabasında dünyaya gelmiştir. Ahmet Yesevi, Türkler arasında İslam'ın yayılmasında önemli rol oynamıştır. Onun yetiştirdiği öğrenciler, Türk illerine dağılarak insanlara İslam'ı anlatmışlardır. Hoca Ahmet Yesevi'nin güzel ahlakı ve dinî değerleri konu alan şiirlerine hikmet adı verilir. Onun şiirleri, "Divan-ı Hikmet" adlı eserde toplanmıştır.

Kadirilik: Abdülkadir Geylani'nin görüş ve düşünceleri çerçevesinde oluşup yaygınlaşmış tasavvufi akımdır. Abdülkadir Geylani, 1077 yılında Bağdat yakınlarındaki Gılân eyaletinin Neyf köyünde doğmuştur. Kadiriliği ilk defa Anadolu'ya getiren, Hacı Bayram Veli'nin damadı Eşrefoğlu Rumi'dir.

Müzekki'n-Nüfus adlı eseri ve şiirleriyle Anadolu tasavvuf çevrelerinde pek sevilen Eşrefoğlu, tarikatta "Pir-i Sani" diye anılır.

Rifailik: Ahmet Rifai (ö.1182) tarafından kurulmuştur. Ahmet Rifaî, Bağdat'la Basra arasında kalan Ümmüabîde köyünde doğdu.

Mevlevilik: Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri çerçevesinde oluşan tasavvufi akımdır. Mevlevilikte şiir, musiki ve semâ ayininin önemli bir yeri vardır.

Nakşibendilik: Muhammed Bahauddin Nakşibend'in görüşleri çerçevesinde oluşmuş tasavvufi düşünce akımıdır.

Alevilik-Bektaşilik: Alevilik kavramı sözlükte; Ali'ye mensup, Ali'ye ait, Ali taraftarı gibi anlamlara gelmektedir. İslam kültürüne ait bir kavram olarak ise

Alevilik; Hz. Muhammed'in (s.a.v.) vefatından sonra Hz. Ali'nin (r.a.) halife olması gerektiğini savunan, onu sahabilerin en üstünü olarak kabul eden anlayıştır. Bektaşilik ise Hacı Bektaş-ı Veli'nin görüş ve düşünceleri çerçevesinde oluşan tasavvufi bir yorumdur.

Cem ve Cemevi: Cem, Alevi-Bektaşî geleneğinde en önemli ayindir. Cemevi ise âyin-i cem erkânının yapıldığı; yol, adap ve erkânın öğrenildiği ve gösterildiği yerdir.